

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης

Ο Κακός

 ΑΝΟΙΚΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης

Ο Κακόμης

Διήγημα

 ΑΝΟΙΚΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

www.openbook.gr

Επιμέλεια έκδοσης: **Γιάννης Φαρσάρης**

Πηγή κειμένου:

www.papadiamantis.net | <https://sarantakos.wordpress.com>

Η **εικόνα εξωφύλλου** δημιουργήθηκε μέσω της εφαρμογής τεχνητής νοημοσύνης *DALL-E* που χρησιμοποιεί η μηχανή αναζήτησης *Microsoft Bing*.

[Πηγή: www.bing.com/create]

Άδεια ελεύθερης διανομής: [Creative Commons BY-NC-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

(Αναφορά δημιουργού – Μη εμπορική χρήση – Παρόμοια διανομή)

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης

Από τη [Βικιπαίδεια](#), την ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια

Ο **Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης** (Σκιάθος, 4 Μαρτίου 1851 - Σκιάθος, 3 Ιανουαρίου 1911) είναι ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες λογοτέχνες, γνωστός και ως «ο άγιος των ελληνικών γραμμάτων», «η κορυφή των κορυφών» κατά τον Κ. Π. Καβάφη. Έγραψε κυρίως διηγήματα, τα οποία κατέχουν περίοπτη θέση στη νεοελληνική λογοτεχνία.

Γονείς του ήταν ο ιερέας Αδαμάντιος Εμμανουήλ και η Γκουλιώ (Αγγελική) Εμμανουήλ, το γένος Μωραΐτη. Είχε τέσσερις

αδελφές και δύο αδερφούς. Εξοικειώθηκε νωρίς με τα εκκλησιαστικά πράγματα, τη θρησκευτικότητα, τα εξωκλήσια και την ήσυχη ζωή του νησιώτικου περίγυρου. Όλα αυτά διαμόρφωσαν μια χριστιανική ιδιοσυγκρασία, που διατήρησε έως το τέλος της ζωής του.

Ο ίδιος σε ένα σύντομο αυτοβιογραφικό σημείωμα ιστορεί τη ζωή του:

Έγεννήθην έν Σκιάθω, τῆ 4 Μαρτίου 1851. Έβγήκα από τὸ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον εἰς τὰ 1863, ἀλλὰ μόνον τῷ 1867 ἐστάλην εἰς τὸ Γυμνάσιον Χαλκίδος, ὅπου ἤκουσα τὴν Α΄ καὶ Β΄ τάξιν. Τὴν Γ΄ ἐμαθῆτευσά εἰς Πειραιᾶ, εἶτα διέκοψα τὰς σπουδὰς μου καὶ ἔμεινα εἰς τὴν πατρίδα. Κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1872 ὑπῆγα εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος χάριν προσκυνήσεως, ὅπου ἔμεινα ὀλίγους μῆνας. Τῷ 1873 ἦλθα εἰς Ἀθήνας καὶ ἐφοίτησα εἰς τὴν Δ΄ τοῦ Βαρβακείου. Τῷ 1874 ἐνεγράφην εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν, ὅπου ἤκουα κατ' ἐκλογὴν ὀλίγα μαθήματα φιλολογικά, κατ' ἰδίαν δὲ ἠσχολούμην εἰς τὰ ξένας γλώσσας. Μικρὸς ἐζωγράφιζα Ἁγίους, εἶτα ἔγραφα στίχους, καὶ ἐδοκίμαζα νὰ συντάξω κωμωδίας. Τῷ 1868 ἐπεχείρησα νὰ γράψω μυθιστόρημα. Τῷ 1879 ἐδημοσιεύθη Ἡ Μετανάστις ἔργον μου εἰς τὸ περιοδικὸν Σωτῆρα. Τῷ 1882 ἐδημοσιεύθη Οἱ ἔμποροι τῶν Ἐθνῶν εἰς τὸ Μὴ χάνεσαι. Ἀργότερα ἔγραψα περὶ τὰ ἑκατὸν διηγήματα, δημοσιευθέντα εἰς διάφορα περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδας.

«Ο Κακόμης»

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης

Διήγημα

Έτος πρώτης έκδοσης: 1903

 ΑΝΟΙΚΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ανάμεσα εἰς τοὺς βαστάζους τῆς μικρᾶς παραθαλασσίας πόλεως, τὰ πρωτεῖα εἶχεν ἀξίως ὁ Ἀποστόλης ὁ Κακόμης. Ὅλοι τὸν ἀνεγνώριζαν ὡς «χαμάλμπασην». Ἐσήκωνεν, ὡς ἔλεγον, περὶ τὰς ἑκατὸν πενήντα ὀκάδας. Ἦτο κυρτὸς ἐκ σωματικῆς κατασκευῆς, κυρτότερος δὲ εἶχε γίνει ἀπὸ τὸ ἐπάγγελμα. Ἔκυπτε διὰ νὰ τὸν φορτώσουν, κ' ἔλεγε: «ὅσο νὰ μοῦ φορτώσουν τὸ τσουβάλι μιά· τώρα πάει μοναχό του».

Διηγεῖτο εἰς τοὺς ἄλλους συναδέλφους του ὅτι, μεταξὺ ὄλων τῶν φορτηγῶν ζώων, ἡ καμήλα ἔχει τὸ μέγα χάρισμα νὰ γονατίζει ἕως ὅτου τὴν φορτώσουν, ὕστερον, φορτωμένη, νὰ σηκώνεται καὶ νὰ βαδίζει.

Καὶ ὄχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ καὶ ἄλλο χάρισμα ἔχει ἡ καμήλα· νὰ μένη νηστική πολλὰς ἡμέρας κατὰ τὴν πορείαν, δροσιζομένη ἐσωτερικῶς ἀπὸ τὴν τηκομένην πιμελὴν τῆς ἰδίας καμπούρας της. Εἶχεν ἰδεῖ πολλὰς καμήλους ὁ Ἀποστόλης ὁ Κακόμης, ἐπειδὴ εἶχε διατρίψει καιρὸν τινα εἰς τὴν Αἴγυπτον· καὶ ὄχι μόνον εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα μέρη εἶχε διατρίψει, ὅπως εἰς τὴν Σμύρνην, τὴν Σαλονίκην, σιμὰ εἰς τοὺς Ἑβραίους καὶ εἰς τὴν Ντούνα πάνω (τὸν Δούναβιν), ὅπως ἔλεγεν. Ἦτο σχεδὸν κοσμογυρισμένος.

Ἦξευρε ξένας γλώσσας. Ὅχι μόνον τουρκικά, ἀλλ' ἀράπικα, βλάχικα, κ' ἐβραϊκά. Ἦξευρε «τίτσι φάτσι; γκίνε», καὶ «ἄλτρος κάβος κονταρέμους» καὶ «γιά τάλε γιά μαξούρα» καὶ τόσα ἄλλα. Ὅλοι οἱ συνάδελφοί του τὸν εἶχον ὡς σοφόν.

Ἦτον πράγματι ἀπὸ οἰκογένειαν τοῦ τόπου, εἶχε μάθει γραμματάκια, καὶ εἶχε ξενιτευθῆ. Ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα, ὅλοι ἐνόμισαν ὅτι ἐπ' ὀλίγον θὰ ἔμενεν ἐκεῖ, ἢ, ἂν ἔμενε, θὰ εἶχε φέρει τίποτε οἰκονομίας, καὶ θὰ ἤνοιγεν ἴσως κανένα μαγαζάκι.

Ἄλλ' ἔξαφνα, μίαν πρωίαν, τὸν εἶδαν νὰ στέκη εἰς τὴν παραθαλάσσιον ἀγοράν, σιμὰ εἰς τὸν τόπον τῶν δημοπρασιῶν, φέρων τὴν χαμαλίκαν καὶ μικρὸν κουβαριασμένον σχοινίον.

— Τί τρέχει, Ἀποστόλη;... Ἀποφάσεις νὰ γίνης χαμάλης;

— Αὐτὸ εἶναι τὸ πλέον ἐλεύθερον ἐπάγγελμα, ἀπήντησεν ὁ Κακόμης· ἄλλο καλύτερο δὲν ἦρα.

*

Τῷ ὄντι! Ἀφοῦ ἐκουβάλα τὸ πρῶν ὅσα σακκία ἀλεύρου ἢ ὀσπρίων ἦσαν διὰ κουβάλημα ἢ ἄλλο ἐμπόρευμα ὁποιονδήποτε, κ' ἔπαιρνε τὸν κόπον του, «μὲ τὴν στράτα» ἢ «ξεκοπή», κατὰ τὴν συμφωνίαν, ἔμβαιεν εἰς τοῦ Ἀλέξη τοῦ Γατζίνου τὸ καφενεδάκι, ἔπινε τὴν μαστίχαν του, ἔπιανεν ἓνα μικρὸν καυγὰν μὲ τὸν Ἀλέξην, ὅστις ἦτο παράξενος, καὶ συνήθιζε νὰ τὸν πειράζη:

—'Εσέν' αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα σοῦ ἔπρεπε· μόνον γιὰ χαμάλης ἦσουν ἱκανός.

—'Εσὺ δὲν ἦσουν γιὰ τίποτε, ἀπὴντα γελῶν ὁ Ἀποστόλης, πόσω μᾶλλον γιὰ χαμάλης!

Εἶτα εὐθύς ἔβγαινε ἀπὸ τὴν ἐπάνω πόρταν τοῦ μαγαζιοῦ τὴν πρὸς τὸν μαχαλάν, διήρχετο τὸν λιθόστρωτον δρομίσκον κ' ἔφθανεν εἰς τὸν φοῦρνον τοῦ μπαρμπα-Μάρκου τοῦ Βούργαρη. Ἐκεῖ εἶχε βαλμένον πάντοτε τὸ τακτικό του γιουβέτσι τῆς ἡμέρας, τὸ ὁποῖον ἦτο ἔτοιμον περὶ τὰς δώδεκα τῆς μεσημβρίας.

Ἐστρώνετο ἐπάνω εἰς τὸν σοφὰν σταυροπόδι, σιμὰ στὸ «κεπένι» τοῦ φούρνου, ἔπαιρνε μισὸ ψωμί, ἢ, κατὰ προτίμησιν, δύο λαγάνες, ἔτρωγεν ὅλον τὸ γιουβέτσι, ἔπινε μισὴν ὀκάν κρασί, καὶ «τὸ ἔπαιρνε δίπλα», ἢ ἐπάνω εἰς τὸν σοφὰν τοῦ φούρνου ἢ εἰς τὴν μπαγκέταν τῆς γειτονικῆς ταβέρνας, κ' ἔρροχάλιζε πολὺ γοερά, ἐπὶ δύο ὥρας καὶ μισὴν, τὸ θέρος, ἢ μόνον ἐπὶ μίαν ὥραν, τὸν χειμῶνα.

Ἐξυπνοῦσε μὲ τὴν ἄνεσίν του, παρήγγελλε καφέ, τὸν ἔπινεν, ἐκάπνιζεν ἐνίοτε ἓνα τσιγαράκι, ἂν τοῦ ἐπρόσφερε τις, σπανιώτερον κανένα ναργιλέ, ἐσηκῶνετο μὲ ραστώνην, ἔφερνε δύο βόλτες εἰς τὴν ἀγοράν, ἐπήγαινε ὅπου τὸν ἐζητοῦσαν διὰ νὰ κουβαλήσῃ πάλιν ὀλίγα τσουβάλια, εἰργάζετο τὸ πολὺ δύο ὥρας τὸ ἀπόγευμα.

Ἄν τοῦ ἐπαρουσιάζετο τότε καμμιά δουλειά, ἢ ὁποία νὰ μὴν τοῦ φαινόταν πολὺ κατεπείγουσα, ὅπως π.χ. κουβάλημα καὶ πλύσιμον βαρελιῶν εἰς τὴν θάλασσαν, ἐφώναζεν εἰς τὸν ἐργοδότην:

—Άφῆστε, αὔριο! Εἶναι κι αὔριο μέρα.

Ἐπετοῦσε τότε τὴν χαμαλίκια, τὸ σχοινί του, ἀφοῦ ἔπαιρνε τὰς ὀλίγας δεκάρας διὰ τὴν ἐργασίαν τὴν ἀπογευματινὴν, καὶ διηυθύνετο ἀπὸ ἓνα δρόμον πολὺ πλάγιον, πρὸς τὴν Ἐπάνω Ἐνορίαν, καὶ σιγὰ-σιγὰ ἔφθανεν εἰς κανένα κατώγι, ὅπου ἐκρασοπουλοῦσαν, εἰς τοὺς μαχαλάδες. Διότι πολλοὶ μικροαμπελοκτήμονες, μὴ συμφωνοῦντες μὲ τοὺς ἐγχωρίους μπακάληδες νὰ δίδουν χονδρικῶς τὸ κρασί των, ἄνοιγαν τὸ βαρέλι καὶ τὸ ἐλιανοπωλοῦσαν, ἢ τὸ «έμοσχοπωλοῦσαν», κατ' οἶκον.

Πολὺ συχνὰ συνέβαινε νὰ εἶναι γυναίκα ἢ πωλήτρια, καὶ κάποτε μάλιστα νὰ εἶναι καμμία νεαρὰ χήρα «ποὺ νὰ γυαλίζη» — τότε ἡ ἐξόδευσις τοῦ κρασιοῦ ἐγίνετο ταχύτερα, καὶ ἡ συρροὴ τῶν οἰνοποτῶν, μάλιστα κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἑορτάς, πολὺ μεγαλυτέρα εἰς τὸ κατώγι ἢ ἔξωθεν τῆς θύρας. Οἱ θαμῶνες ἐκάθηντο ἐπὶ πενιχρῶν σκαμνίων ἢ ἐπὶ πεζούλας ἐκ λίθων, κ' ἐκουτσόπιναν καὶ ἐλιανοτραγουδοῦσαν.

Τοιαῦτα κατώγεια ποτὲ δὲν ἔλειπαν νὰ εἶναι ἀνοικτὰ κατὰ καιρούς, καὶ μάλιστα τὸν χειμῶνα. Ὁ Ἀποστόλης τὰ ἐγνώριζεν ὅλα, καὶ ἦτον ὁ πρῶτος ποὺ ἐδοκίμαζε τὸ εὐῶδες, γνήσιον κρασί, ἐπειδὴ πολλάκις ἔκαμνε τὸν διαλαλητὴν ὁ ἴδιος, κ' ἐκήρυττεν ἀνὰ τοὺς διαφόρους μαχαλάδες ποῖος ἄνοιξε καλὸ κρασί, ποῖος ἔφερε φασόλια ἢ κρομμύδια εἰς τὴν ἀποβάθραν καὶ πῶς «Στὴν ἀσκάλα φέρανε ἀλεύρι καλὸ, ἓνα μουσαφίρικο καΐκι... Ἴδου καὶ ἡ μόστρα» κλπ.

Ἐκεῖ λοιπὸν κατηύθυνε τὸ βῆμά του ὁ Ἀποστόλης, κι ἔπινε. Παρήγγελλε κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν οἰνοπώλην ἢ τὴν οἰνοπώλιδα «μισὴ ὀκά

στό ένα». Εἶτα συνήθως κατόπιν ἓνα ἑκατοσταράκι. Ἐπλήρωνε τὸ ὄλον εἴκοσι λεπτά, 15 διὰ τὴν μισὴν ὀκάν, καὶ 5 διὰ τὰ ἑκατὸν δράμια, ὁ λογαριασμός ἐγένετο σκαληνός, ἐπειδὴ ἡ ὀκά ἐτιμᾶτο συνήθως λεπτῶν 25 — ἐκάθητο σταυροπόδι, ἢ εἰς τὴν πεζούλαν, ἢ ἐπ’ αὐτοῦ τοῦ κατωφλίου τῆς ταβέρνας, ἔπινεν ἀργὰ-ἀργά, ἐνετρύφα εἰς τὸ ἄρωμα τοῦ οἴνου, καὶ τὸ ἔφερνεν ἴσα-ἴσα μὲ τὴν ὥραν ποῦ θὰ ἤκουε τὴν καμπάνα τοῦ ἑσπερινοῦ. Τότε ἀμέσως ἔκανε τὸν σταυρόν του, ἔπινε τὸ ὑπόλοιπον, κ’ ἔφευγεν. Ἐπέρνα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, διὰ νὰ κολλήσῃ κανένα κερὶ.

*

Τὸ βράδυ, εἰς τὸ βασίλειμα τοῦ ἡλίου, ἔκαμνε μικρὰν διάχυσιν, συνισταμένην εἰς κοκορέτσι καὶ τίποτε ἄλλο, μαζί μὲ τοὺς συναδέλφους του, τοὺς βαστάζους τῆς ἀγορᾶς. Μόλις ἐνύκτωνεν, ὁ Κακόμης ἠγόραζε δεκαπέντε λεπτῶν ψωμὶ καὶ τυρί, ἢ ἐλιές καὶ ταραμάν, κατὰ τὴν ἡμέραν, κ’ ἐδείπνει εἰς ἓνα τραπέζι μιᾶς ταβέρνας τῆς παραθαλασσίας. Ἐδῶ ἔπινε μόνον ἓνα ἑκατοστάρι κρασί ξίκικο —νερωμένο, νοθευμένο, χωρὶς ἄρωμα— κι ἐπλήρωνε μίαν δεκάραν. Ἦτο πολὺ ἀκριβότερα ἐδῶ.

Κατὰ τὰς νηστησίμους ἡμέρας, ἐπειδὴ τὸ μεσημβρινὸν γιουβέτσι ἦτο σαρακοστιανόν, ἔκαμνεν οἰκονομίαν 30 ἢ 40 λεπτῶν τὴν ἡμέραν. Τὰ ὀλίγα ταῦτα κέρματα ἔδιδε τακτικὰ ὡς συνδρομὴν καὶ εἰς ἄλλα μέρη, δικά του, καὶ συχνὰ εἰς ἓνα Χατζὴν καλούμενον, πρῶην ἀχθοφόρον,

ὅστις εἶχε γηράσει πολύ, ἔλεινός, πάμπτωχος, μὲ πρησμένα τὰ πόδια καὶ δὲν μποροῦσε πλέον νὰ δουλέψη.

*

Ὅταν τὸν ἐπέπληττε κανεὶς διατὶ νὰ πίνη τόσον πολὺ καὶ ἤθελε νὰ τὸν νουθετήσῃ, ὁ Ἀποστόλης ἀπελογεῖτο:

—Ἐλπίζω νὰ μὴ σώσω νὰ γίνω σὰν τὸν Χατζήν!

Καὶ τῷ ὄντι δὲν ἔσωσε. Ὁ Ἀποστόλης ἀπέθανε πεντηκοντούτης. Εἶχε προεξοφλήσει κι αὐτός, ὁ δυστυχής, «τὸ μέλλον του» — ὅπως καὶ τόσοι ἄλλοι!

Καὶ εἰς αὐτό, καὶ εἰς ἄλλα πράγματα ἀκόμα, δὲν ὠμοίασε μὲ τὸν Χατζήν — οὔτε μὲ ἄλλον ἓνα συντεχνίτην τοῦ Μπαλντογιάννην, περὶ τοῦ ὁποίου ἔλεγε:

—Ἄ! νὰ ἦμουν, τούλάχιστον, σὰν τὸν Μπαλντογιάννη, πού ἔχει γυναῖκα καὶ παιδιά, καὶ θὰ ἔχη περιποίηση στὰ γηρατεῖά του... Βάλτε μὲ τὸ νοῦ σας. Ἀφοῦ παίρνει κάθε βράδυ μιάμιση ὀκὰ κρασί στὸ σπίτι... γιὰ νὰ πιοῦν ὅλοι νὰ μεθύσουν, καὶ νὰ μὴν τοῦ γυρεύουν ψωμί!

Οὗτος, ὁ Μπαλντογιάννης, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ σταδίου του, ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀχθοφορικῆς ἐργασίας, ἐπροτίμησε νὰ κουβαλᾷ νερὸ στὰ σπίτια. Εὔρισκε δέ, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὄχι μικρὰν διασκέδασιν, τὴν ὁποίαν δὲν ἐκρατεῖτο νὰ μὴ μεταδώσῃ καὶ εἰς ἄλλους.

Ὁ Κακόμης, κοντὰ εἰς ἄλλα προτερήματα, ἦτο πρᾶος, ἤρεμος, ἐδραῖος, καὶ ὡς ἄνθρωπος καὶ ὡς βαστάζος. Οὔτε ἔδιδε προσοχὴν εἰς κακογλωσσίας καὶ ραδιουργίας, οὔτε ἠρώτα ποτὲ νὰ μάθῃ πράγματα ἔξω τοῦ κύκλου του, οὔτε τὸν ἔμελε τί κάμνουν οἱ ἄλλοι. Ἄλλ' ὁ ἀρχαῖος συνάδελφός του, ὁ Μπαλντογιάννης, εἰς τὶς γειτονιές, ὅπου ἐπήγαιναν, εἰς τὰ στενὰ σοκάκια, εἰς τὰ προαύλια, εἰς τὰ σπίτια, παντοῦ εἶχε τ' αὐτιά του μαζί του. Ἦκουε πάντοτε μισὲς ὀμιλίες, ἀπεσπασμένα λόγια, οἰκογενειακὰς ἔριδας, καὶ μὲ τὰ τμήματα ταῦτα κατεσκεύαζεν ὀλοκλήρους ἱστορίας, κ' ἐκαυχᾶτο ὅτι γνωρίζει ὅλα τὰ μυστικὰ τῆς γειτονιάς.

«Τὸ Καλὸ τὸ Πηγάδι», ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἔπινον κατὰ προτίμησιν ὅλ' οἱ κάτοικοι, κείμενον ἔξω τῆς ἐσχατιᾶς τῆς πόλεως, ἀπεῖχε πολλὰς ἑκατοντάδας βημάτων ἀπὸ πᾶσαν συνοικίαν. Ὅταν ἐπήγαιναν εἰς τὸν δρόμον του, φορτωμένος τὴν πελωρίαν στάμναν, καθ' ὁδὸν ἐγέλα μόνος του, καὶ πολλάκις ὠμίλει μεγαλοφώνως πρὸς ἑαυτὸν. Ἦτο γεμᾶτος ἀπὸ νέα τῶν διαφόρων μαχαλάδων, τὰ ὁποῖα δὲν ἠδύνατο νὰ χωνέψῃ.

Ὅταν τὴν ἐσπέραν ἔβλεπε πουθενὰ τὸν παπα-Σταμάτην, τὸν πνευματικόν, βραδέως βαίνοντα, μὲ τὴν ράβδον ὑπὸ μάλῃς, ἐπιστρέφοντα ἀπὸ τὸν ἐσπερινόν, ἐφώναζε μακρόθεν νὰ τὸν σταματήσῃ:

— Παπά!... παπά!

Ὁ παπα-Σταμάτης ἔστρεφε βλέμμα ὀπίσω.

— Τί εἶναι πάλι, Γιάννη;

— Μά, στάσου, παπά! θά σοῦ τὸ πῶ, δὲν μπορῶ... θά σοῦ τὸ «ξομολογηθῶ» γιὰ νὰ ξαλαφρώσω τὴ συνείδησή μου.

— Τώρα, μέσα στὸ δρόμο;... Ἔλα στὸ κελλί, βλοημένε, νὰ σὲ ἐξομολογήσω.

— Μὰ δὲ βαστῶ... μήπως γελαστῶ καὶ τὸ πῶ τὸ βράδυ τῆς Ρεβέκκας. Καλύτερα νὰ τὸ πῶ στὴν ἀγιωσύνη σου γιὰ νὰ ξεσκάσω.

Ἐννοοῦσε ὅτι ἦτο φόβος μήπως τὸ διηγηθῆ εἰς τὴν ἰδίαν σύζυγόν του. Ἄν τὸ ἐξωμολογεῖτο εἰς τὸν παπὰν, θά ἠσύχαζε πλέον καὶ ὁ πειρασμὸς τῆς ἀκριτομυθίας θά ἔφευγε.

Καὶ ἀφοῦ ὁ παπὰς ἴστατο παρά τινὰ γωνίαν τοῦ δρόμου, ὁ Γιάννης, φέρων τὴν στάμναν ἐπ' ὤμου, ἄρχιζε νὰ τοῦ διηγῆται.

— Δὲν ξέρεις τί εἶδα σήμερα στὸν Ἀπάνω Μαχαλᾶ; ἢ τάδε ἐμάλωσε μὲ τὸν ἄνδρα της, κι ἐκεῖνος ἐσήκωσε τὸ χέρι νὰ τὴν χτυπήσει... ἐκείνη ἔβαλε τὶς φωνές, κι ἐμαζεύθηκε κόσμος, κι ἔγιν' ἓνα πατιρντί!... Ἦτο νὰ γελάη πού δὲ γέλασε.

Ἦ:

— Δὲν ἔμαθες τί ἔγινε σήμερα ἔξω, στ' Ἀλώνια, ἢ ἀπάνω στὰ Γελαδάδικα... ἢ τάδε ἔδιωξε τὸν ἄνδρα της ἀπ' τὸ προικιό της τὸ σπίτι... τὸν ἐκλείδωσε ἀπ' ἔξω, καὶ τοῦ εἶπε νὰ μὴ ξαναπατήση στὸ κατώφλιο...

Ἦ: ἢ γρια-Π. ἔβαλε μαναφούκια σ' ἓν' ἀνδρόγυνο, κ' εἶναι στὴν ἀκμὴ νὰ χωρίσουν... Τί ἀντροχωρίστρες αὐτὰ τὰ λαδικά! Ἦ: ὁ γερο-κολασμένος ὁ Φ. γύρεψε νὰ ξεγελάση ἓνα φτωχὸ κορίτσι... κλπ. κλπ.

Εἶτα ὁ Μπαλντογιάννης:

— Αὐτὰ παπά μου, καὶ νὰ ἔχουμε καὶ καλὸ ρώτημα... τώρα, δῶσέ μου τὴν εὐκὴ σου, καὶ νὰ ῥθω νὰ μοῦ διαβάσης τὴν συγχωρητικὴ εὐκὴ... νὰ χαίρεσαι τὸ πετραχήλι σου!

— Καληνύχτα, Γιάννη! ἐλπίζω, αὐτὲς θὰ εἶναι οἱ ξένες ἀμαρτίες, οἱ τελευταῖες πού μοῦ λές... ἀποφάσισε καὶ σύ, μιὰ φορά, νὰ πῆς καὶ τὶς δικές σου, καὶ τότε νὰ σοῦ διαβάσω τὴν συγχωρητικὴν εὐχὴν.

*

Ἄς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν Ἀποστόλην. Οὗτος, μετὰ τὸ δεῖπνόν του, ἄφηνε τὴν χαμαλίκά του, τὸ σχοινί του, εἰς μίαν ἄκρην, ὑπὸ τὴν παγκέταν τῆς ταβέρνας, κ' ἐπήγαινε νὰ κοιμηθῆ.

Ἐκατοικοῦσε μέσα εἰς ἓνα ἀχούρι ἐντὸς κήπου, εἰς τὴν ἐσχατιὰν τῆς πολίχνης, κοντὰ στ' Ἀλώνια. Ἐπλήρωνεν ἐκεῖ μίαν δραχμὴν ἐνοίκιον τὸν μῆνα εἰς τὸν γερο-Ἄγγουρον, τὸν ἰδιοκτῆτην τῆς ἀχυραποθήκης καὶ τοῦ κήπου.

Πρὸ ὀλίγων χρόνων ἀκόμη ἔμενεν εἰς τὸ πατρικόν του χαμόγειον σπιτάκι, τὸ ὁποῖον ἐσώζετο, πλὴν ἐσχάτως τὸ εἶχε δώσει ὡς προῖκα εἰς τὴν ἀδελφὴν του, τὴν Χρυσὴν, ὀρφανὴν πατρὸς καὶ μητρὸς, ὀρφανὸς ὁ ἴδιος, τὴν ὁποίαν εἶχε φροντίσει νὰ ὑπανδρεύσῃ.

Ήτο ἀδελφή πολὺ νεωτέρα αὐτοῦ, ἑτεροθαλής, θυγάτηρ τῆς μητρειᾶς του, ἡ ὁποία μετρίως εἶχε περιθάψει τὸν πρόγονόν της. Ὁ Ἀποστόλης ἔδωκεν εἰς τὴν ἀδελφὴν του, ὄχι μόνον τὸν μικρὸν οἰκίσκον ἀλλὰ καὶ πεντακοσίας δραχμάς, τὰς ὁποίας εἶχεν ἀπὸ τῆς πλάτης του κυριολεκτικῶς.

Ἐσχάτως ἡ ἀδελφή του, νεαρὰ ἀκόμη, εἶχε ἀποθάνει λεχώ, ἀφήσασα δύο ὀρφανὰ. Ὁ Ἀποστόλης δὲν ἠδυνήθη νὰ κλαύσῃ.

—Ἄχ! ἄλλη ὀρφάνια πάλι, εἶπε μόνον.

Καὶ ὅ,τι ἠδύνατο, ἐβοηθοῦσε κάπως τὰ τάχιστα τεθέντα ὑπὸ μητρειᾶν ὀρφανὰ τῆς ἀδελφῆς του.

*

Μετὰ ἓν ἔτος ὁ Ἀποστόλης ἀρρώστησε βαρῶς καὶ ἀπέθανε κατὰ Ἰούνιον μῆνα.

Ἡ χαμαλίκια του παραπεταμένη ἐπὶ ἡμέρας ἐκυλίετο παρὰ τὴν γωνίαν τοῦ ἐξοχικοῦ δρόμου, ἔξωθεν τοῦ κήπου τῆς ἀχυραποθήκης.

Τὴν νύκτα τῆς 23ης, ὁπότε ἐξημέρωνε τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Κλήδονα (ἦτοι τὸ Γενέσιον τοῦ Προδρόμου), οἱ μάγκες τῆς γειτονιᾶς, ὀλίγον παρέκει, εἶχαν ἀνάψει μεγάλην φωτιάν, καὶ ἐπηδοῦσαν ἄνωθεν ταύτης, κατὰ τὸ ἔθος. Ἀφοῦ ἔκαυσαν ὅλα τὰ κλαδιὰ τοῦ «καματηροῦ» (ἦτοι τῶν μεταξοσκωλήκων), ὅσα εἶχον κλέψει οἱ ἴδιοι, καὶ ὅσα τοὺς

εἶχον δώσει οἱ γειτόνισσες, καθὼς καὶ τὰ στεφάνια τῆς Πρωτομαγιάς μερικῶν οἰκιῶν, καθὼς συνηθίζεται, ἔν ἀπὸ τὰ παιδιὰ εἶδε τὴν χαμαλίκαν, καὶ τὴν ἐκλώτησε πρὸς τὰ ἐκεῖ.

— Νά, βρὲ παιδιὰ, ἡ χαμαλικά τοῦ συχωρεμένου τ' Ἀποστόλη. Καλὴ εἶναι, τί λέτε;

— Μὴν ἔχει βρυκολακιάσει ὁ Ἀποστόλης κ' εἶναι κρυμμένος μέσα, βρὲ παιδιὰ! εἶπεν ἓνας ἄλλος μάγκας.

— Ἀκόμη καλύτερα! Ρίξτε τὴν στὴν φωτιά, νὰ καῖ ὁ βρυκόλακας!

Ἡ χαμαλικά, ξεκοιλιασμένη, γεμάτη θρυμματισμένα ἄχυρα, φέρουσα ἐπάνω της ὅλα τὰ ἴχνη τῆς καθημερινῆς ἐπαφῆς μὲ τόσα καὶ τόσα τσουβάλια, καὶ βαρέλια, καὶ μπάλες ἐμπορευμάτων, ἀκόμη καὶ πολλὰ μόρια πίσης καὶ ρητίνης, ριφθεῖσα εἰς τὸ πῦρ, ἐλαμπάδιασεν ἀμέσως, καὶ ἐπέτα τὰς φλόγας εἰς φοβερὸν ὕψος.

Ὁ πρῶτος μάγκας, ὁ Γιάννης ὁ Φύλακας, ὅπως ἐκαλεῖτο ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἐπήδησε τολμηρῶς ἐπάνω ἀπὸ τὴν φουντωμένην φωτιὰν τρεῖς φορές, καὶ συγχρόνως τοῦ ἤλθε νὰ φωνάξη.

— Θε-σχωρέσ' καὶ τὸν καημένον τὸν Ἀποστόλη!

Ὁ δεύτερος μάγκας, ὁ Μῆτσος τὸ Ψάρι, ὅπως τὸν ὠνόμαζαν, διαδεχθεὶς τὸν πρῶτον εἰς τὸ πήδημα ἠθέλησε νὰ παρωδήσῃ τὴν ἐπιφώνησιν, τὸ «Θε-σχωρέσ'»: ἔτρεψε τὸ ἀρκτικὸν ὀδοντόφωνον δασὺ εἰς ὁμοιοπνεύματον οὐρανισκόφωνον, σχηματίσας ἀσεβὲς λογοπαίγνιον.

Μόλις εξέφερε τὴν φράσιν καὶ κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν ἡ μεγάλη φλόγα ἐφούντωσεν ἀκόμη ὑψηλότερα, εἰς στήλην πυρὸς τρομακτικὴν. Μικρὸν ἀπόκαυτρον ἐπετάχθη καὶ παραδόξως ἐκόλλησεν εἰς τὰ χεῖλη τοῦ Μήτσου.

Μόνον ἐπὶ τινὰ μόρια δευτερολέπτου ἔμεινεν ἀναμμένον τὸ ἀπόκαυτρον, κολλημένον εἰς τὸ στόμα τοῦ μικροῦ μάγκα, πρὶν οὗτος κατορθώσῃ νὰ τὸ ἀποπτύσῃ ἢ νὰ τὸ ξεκολλήσῃ μὲ τὴν χεῖρά του. Ἀλλὰ τὸ μικρὸν διάστημα ἤρκεσε διὰ νὰ τοῦ καύσῃ καὶ τὰ χεῖλη καὶ τὴν γλῶσσαν.

Τὸ γεγονός δὲν τὸ εἶδον μόνον τὰ παιδιά, ἀλλὰ καὶ δύο ἢ τρεῖς γυναῖκες τῆς γειτονιᾶς, αἵτινες καὶ τὸ διηγήθησαν. Ὡς συγκυρία, ἦτο πολὺ παράδοξον.

(1903)

Τ Ε Λ Ο Σ

Ο ΚΑΚΟΜΗΣ

ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ

Ο ΚΑΚΟΜΗΣ

ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

ΕΚΔΟΘΗΚΕ ΣΕ ΨΗΦΙΑΚΗ
ΜΟΡΦΗ ΤΟΝ ΑΥΓΟΥΣΤΟ ΤΟΥ
2023 ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΟΥ
ΓΙΑΝΝΗ ΦΑΡΣΑΡΗ ΜΕ ΣΚΟΠΟ
ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΔΙΑΝΟΜΗ ΣΤΟ
ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΟΙΚΤΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

